

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) มีวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และมีวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์มหานิกายในสังกัดคณะสงฆ์อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น ๑,๐๐๖ รูป^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากรายชื่อพระสงฆ์ โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ หรือ ร้อยละ ๙๕ ดังนี้

^๑สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, สถิติพระภิกษุสามเณรจำพรรษา อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี พ.ศ.๒๕๕๔, (ราชบุรี : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี, ๒๕๕๔), หน้า ๑. (เอกสารแนบเล่ม)

สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่	n	คือ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
	e	คือ	เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง
เมื่อ	N	=	1,006
	e	=	.05
ดังนั้น	n	=	$\frac{1,006}{1 + 1,006(.05)^2} = 286$

จากการใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นพระสงฆ์ จำนวน ๑,๐๐๖ รูป จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๘๖ รูป และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๑๕ กลุ่ม ตามสังกัดตำบลคณะสงฆ์ แล้วจึงแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๒๘๖ รูป ออกเป็น ๑๕ กลุ่ม โดยแบ่งตามสัดส่วนของพระสงฆ์ในแต่ละตำบลคณะสงฆ์ เพื่อมิให้การสุ่มตกไปอยู่กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือไม่กระจายให้เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรที่ควรเป็น โดยใช้สูตร

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละชุด} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรแต่ละชุด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตัวอย่างเช่น ต้องการทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลหน้าเมือง เขต ๑ ซึ่งมีจำนวนประชากร จำนวน ๘๕ รูป และในขณะที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ ๒๘๖ รูป และจำนวนประชากรทั้งหมดคือ ๑,๐๐๖ แทนค่าเพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในชุดนี้ คือ

$$\text{กลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลหน้าเมือง เขต ๑} = \frac{๒๘๖ \times ๘๕}{๑,๐๐๖} = ๒๔ \text{ รูป}$$

จากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากพระสงฆ์แต่ละตำบลคณะสงฆ์ ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

^๒ สุวริย์ ศิริโกภาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของพระสงฆ์มหานิกายในสังกัดคณะสงฆ์อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสังกัดตำบลคณะสงฆ์

ที่	ตำบลคณะสงฆ์	ประชากร(รูป)	กลุ่มตัวอย่าง (รูป)
๑	หน้าเมือง เขต ๑	๘๕	๒๔
๒	หน้าเมือง เขต ๒	๖๔	๑๘
๓	คูบัว เขต ๑	๕๘	๑๗
๔	คูบัว เขต ๒	๔๘	๑๓
๕	อ่าทอง	๖๗	๑๙
๖	ดอนแร่	๖๗	๑๙
๗	ท่าราบ-โคกหม้อ	๗๑	๒๐
๘	เกาะพลับพลา	๗๒	๒๐
๙	หินกอง	๕๒	๑๕
๑๐	คิ่งน้ำวน-คิ่งกระถิน	๗๒	๒๑
๑๑	พงสวาย-บางป่า	๕๒	๑๕
๑๒	เจดีย์หัก-โคกหม้อ	๘๔	๒๔
๑๓	เขาแร้ง-หนองกลางนา	๕๙	๑๗
๑๔	น้ำพุ-ห้วยไผ่	๘๔	๒๔
๑๕	สามเรือน	๗๑	๒๐
รวม		๑,๐๐๖	๒๘๖

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีขั้นตอนการสร้าง ตรวจสอบคุณภาพ และลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสร็จ จึงได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไป ใช้จริง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๒.๑) อาจารย์ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ อาจารย์ประจำภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๒) อาจารย์ พระมหากังวาล ธีรธมโม อาจารย์พิเศษ หน่วยวิทยบริการ คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๓) ผศ.ดร.เดิมนัดดี ทองอินทร์ อาจารย์ประจำภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๔) อาจารย์ วันชัย สุขตาม อาจารย์ประจำภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๕) อาจารย์ สหัสสพร ทัยรัตน์ อาจารย์พิเศษ หน่วยวิทยบริการ คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๓ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ ๐.๖๐ ถึง ๑.๐๐ และมีบางข้อที่ใช้คำไม่เหมาะสมจึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ในการศึกษาครั้งนี้ คือ มหานิกายในสังกัดคณะสงฆ์อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี) จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๔๒๗

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานะภายในวัด อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี รวม ๓ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

๑) ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

๒) ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุแก่ประชาชน มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

๓) ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานราชการ มีคำถามทั้งหมด ๑๐ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

สำหรับในตอนที่ ๒ นี้ มีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๔ ดังนี้

^๔ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๔.๕๐-๕.๐๐	หมายความว่า	มีบทบาท มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๓.๕๐-๔.๔๙	หมายความว่า	มีบทบาท มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๒.๕๐-๓.๔๙	หมายความว่า	มีบทบาท ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๑.๕๐-๒.๔๙	หมายความว่า	มีบทบาท น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	๑.๐๐-๑.๔๙	หมายความว่า	มีบทบาท น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็น คำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

(๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวม ๘ รูป/คน ดังนี้

- ๑) พระครูสิริศรัทธาภรณ์ (เอนก รตนวณฺโณ)
รองเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี
- ๒) พระพิศิษฐ์พัฒนพิธาน (ดาวเรือง อาจารย์คุณ)
เจ้าคณะอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
- ๓) พระครูพิพัฒน์ศาสนการ (เฉลิม จันทมโม)
เจ้าคณะตำบลคูบัว เขต ๒ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
- ๔) พระครูธรรมสารสุนทร (พิศิษฐ์ ญาณจิตโต)
เจ้าคณะตำบลคูกระจ่าง-คู้งน้ำวน อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี
- ๕) นางสาวนารีรัตน์ ปรีชาพิชคุปต์
ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๑ จังหวัดราชบุรี
- ๖) นางสาวปราจีน เครือจันทร์
หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จังหวัดราชบุรี
- ๗) นายศานติ อรรถวรณ
การท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดราชบุรี
- ๘) นายประยง พิมเพระ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- ๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

๒) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พร้อมขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังคณะสงฆ์อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนัดวันเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยการวิจัย จำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน ๒๘๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และได้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘ รูป/คน โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๕ รวมใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น ๒ เดือน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓) การเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณ วัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยจำแนกตามสถานะภายในวัด อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาปริญญาตรี วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๔) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)